

Školitelský posudek DP: Obraz ženy ve vybraných dílech K. Hotakainena, H. Raittily a J. Seppäläho v perspektivě literárního feminizmu
Kandidátka titulu magistra: Bc. Eliška Turčanová

Jako téma si diplomantka vybrala obraz ženy ve třech prozaických dílech současných finských mužských autorů uvedených v názvu práce. Jedná se o díla napsaná v rozmezí let 1990 a 2002, mj. všechna přeložená do češtiny. Úhel pohledu je (zdařilou) kombinací přístupu naratologického a přístupu feministické literární vědy.

DP má velmi přehlednou a logickou strukturu. ET nejprve (v teoretické části) představí historické pozadí feminizmu a ženského hnutí, dále pojedná tyto otázky ve finském kontextu. Další kapitola se věnuje feminizmu literárnímu, a v jejím rámci diplomantka prezentuje tematiku literatury jako mocenského nástroje; dále zpracovává úseky o vzdorném čtení, gynokritice a feministickém čtení. V poslední úvodní kapitole se ET zabývá zvolenými naratologickými aspekty (rovina vypravěče, fokalizace, zobrazení řeči a charakterizace postav). Následuje hlavní (praktická) část práce, tedy feministická literární analýza vybraných děl. V rámci tří kapitol ET vždy v úsecích pojmenovaných shodně „Život a dílo“ představí stručný životopis a tvorbu dotyčného autorského subjektu, dále popíše text příslušného díla (románů *Na domácí frontě* a *Canal Grande* a novely *Švihadlo*) a následně se v u všech autorů tematicky shodných podkapitolách věnuje analýze podle zvolených naratologických aspektů. Výsledky analýzy jsou v závěrečné kapitole jasně a srozumitelně formulované.

Na prvním místě předznamenávám, že se podle mého názoru jedná o mimořádně poctivou a interpretačně zdařilou práci, využívající navíc rozsáhlého spektra pramenů. Především schopnost aplikace metodologicko-teoretického přístupu je v rámci souboru diplomových prací, které jsem měl tu čest za cca patnáct let vést, výrazně nadprůměrná. Podtrhuji, že mé výhrady se týkají pouhých detailů. Např. chybějících slov, formulací (s. 68: vedlejší věta začínající *Zatímco* nemá větu hlavní; ve větě *Zpočátku...* na s. 65 zprvu figuruje Marrasjärvi a následně Saraspää, což je matoucí), opomenutých překladů cizích názvů (*Précieuses*, s. 12; *Pakosarja*, s. 60); u některých citací mohl být dovysvětlen jejich kontext (např. kdo mluví v poznámkách 374 a 405; na s. 105 zjevně mělo být své vlastní jednání). Cena Kaleviho Jänttiho se bude zjevně v češtině psát s velkým písmenem (ss. 36, 61, 85). Při argumentaci výskytem v té které kapitole může být i důležité to, kolik kapitol je celkem (z výrazu *třetí kapitola* na s. 92 se čtenář nedozví, zda je to ze čtyř či dvaceti). Rovněž se táži, zda místo termínu *novely* (ss. 60, 85) by nebylo na místě užít žánrového označení *povídky*. Obraty jako *věrné vykreslení* a *typický zástupce* (s. 62) lze považovat za problematické, neboť – jak empiricky ověřit věrnost a typičnost? A především: je-li poměr stran dvou celků 304 a 16 (s. 63), nemůže být podíl prvního třipětinový: početně mi vychází dokonce devatenáct dvacetin.

Drobná doplnění či upřesnění: ET píše právě o trojici analyzovaných autorů jako o pomyslném protipólu k výrazné generaci ženských autorek 80. let 20. století (s. 9) – těchto mužských spisovatelů s podobným profilem však lze na finské literární scéně shledat i více (P. Tamminen, A. Sahlberg, A. Salminen i A. Paasilinna). Interpretuje-li ET postavu Tuuli podle významu skrývajícím se v tomto jméně, bylo by taktó možná případné i vyložit postavu Snellové: buď odkazem na „finského národního filozofa“ J.V.Snellmana (Snellová dá hodně na propagaci Finska v zahraničí),

nebo hledáním významu ve švédském přídavném jménu s novějším pravopisem *snäll*: hodný, laskavý, poslušný, přijatelný (ironie?).

Otázky k obhajobě:

(vedle otázek naznačených výše):

1. Spojení metodologie feministické a naratologické nadnáší tuto otázku: ET hledá za mužskými vypravěči angažovanými v příběhu z hlediska obrázku žen nespolehlivost – nicméně, nemůže se i za tím neobjektivněji se tvářícím vypravěčem v er-formě někdy skrývat ten nejarogantnější a nejzákeřnější patriarchát, z hlediska obrázku žen vlastně také velmi nespolehlivý, vůči kterému pak otevřeně přiznávaná mužská perspektiva Mattiho, Marrasjärviho, Saraspäaho či Annina manžela bledne?
2. Na s. 9 je feministický literární výzkum definován především jako analýza děl psaných ženami, nicméně na s. 24 je reflektováno vytyčení dvou základních proudů feministické literární vědy, z nichž *feministické čtení* se má zabývat mužskou literární tvorbou. Je tedy tento proud menšinový?
3. Mohla by ET vysvětlit, v čem jí (mně osobně velmi sympatická) vedlejší postava docenta Heikkiläho z Raittilova románu přijde jako představující finskou kulturu a „sisu“? (s. 62)
4. Na s. 63 je užit termín *diegetická rovina*, dříve nedefinovaný. Bylo by možné toto provést dodatečně, stejně tak jako: co si má čtenář přesně představit pod termínem *řečené i psané monology* (s. 71)?
5. Shodoval bych se s diplomantkou ohledně závěru ze Závěru, že *pasivita a submisivnost* (vůči ženám) je nejmenší u mužských hrdinů Raittilových?

Jako vedoucí práce ještě připomínám, že diplomantka původně počítala s interpretací nikoliv tří, nýbrž šesti děl (z čehož by se zajisté vyprofilovala studie rozsahem ne příliš odlišná od disertační práce). Zbývající tři díla tak možná zůstávají jako jakýsi námět na další výzkum.

DP doporučuji k obhajobě, jejíž průběh určí výsledné hodnocení. Navrhuji známku *výborně*.

V Pardubicích dne 8. června 2020

Mgr. Jan Dlask, Ph.D., odborný asistent

V